

## ” Kulturskoleløftet – kulturskole for alle” Høringsuttalelse fra Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG)

FUG har behandlet høringsutkastet og har følgende kommentarer:

- FUG ønsker øremerkede midler til kulturskolene, slik at det på sikt kan bli et gratis tilbud
- Det må innføres særskilte kompetansekriterier for å undervise i kulturfag, noe som må nedfelles i den nye kompetanseforskriften.
- Elever på ungdomstrinnet kan velge fra kunstfagene i den videregående opplæringen innenfor faget Utdanningsvalg.
- Kunstfaglig kompetanse må sikres på Musikk- og Kulturskolene
- Det må skilles mellom helsefremmende tiltak og opplæring i kunstfagene
- Utvikling av kulturskolene som lokale ressursentre med en samordning med andre kommunale virksomheter.

En forankring for kunst og kulturfagenes betydning finnes i flere lovtekster for grunnopplæringen, og FUG mener derfor det er viktig at dette også kommer til uttrykk i praksisen ved skolene:

I formålsparagrafen for grunnopplæringen står det:

”Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring. (...)

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den enkelte si overtiding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapeleg tenkjemåte. Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og felleskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.”

FUG mener det vil ligge et stort potensiale i de muligheter som ligger i et styrket samarbeid mellom kulturskolen og barnehage/skole for å oppfylle de bestemmelsene som ligger i formålsparagrafen.

Kapittel 9a i opplæringsloven slår videre fast at

”alle elevar i grunnskolar og videregående skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.”

### *Kvalitet i opplæringen*

FUG kan ikke se noen fordeler med at undervisning innen kunst/kultur nedtones i grunnopplæringen. Kulturskoleutvalget framhever at en rekke undersøkelser fra mange land viser at opplæringen innenfor kunstfaget styrker barn og unges generelle motivasjon for læring, konsentrasjonsevne og utvikler samarbeidskompetanse.

UNESCOs rapport *WOW-faktoren (2008)* viste at god kvalitet på undervisning i estetiske fag også styrket de andre fagene. Kunstfagene bygger på erfaringsbasert kunnskap, og i rapporten fremheves det at:

"Kunsten kan spille en enorm rolle for den totale utdanningserfaringen elevene får. Ved å engasjere seg i kunsten kan elever i høy grad utvikle seg med hensyn til å ta risiko og få tillit og eierskap til egen læring. Kunsten er virkelig noe som gjør at man involverer seg, den formidler en følelse av fellesskap gjennom å dele holdninger, og den oppmuntrer elevenes motivasjon til å lære." (s. 20)

Funnene i undersøkelsen viser videre at god undervisning i kunstoffag har positive effekter for barn og unges selvtilit og kulturell identitet, mindre fravær og bedre lese- og skriveferdigheter (mens dårlig undervisning i kunstoffagene har den motsatte effekten).

Svært mange grunnskoler mangler i dag lærere med kompetanse i Musikk og Kunst og håndverk, jfr de siste SSB-undersøkelsene (kap 1 Kulturskole for alle). Denne viser at halvparten av alle lærere som underviser i Musikk og Kunst og håndverk i 1.-4. Trinn ikke har utdanning i disse fagene.

Kunst og kuturfagene kan ikke måles som andre fag, eksempelvis lese- og skriveferdigheter. Dette kan være noe av årsaken til nedtoning av fokus: resultatet er ikke målbart.

Kunst og kulturfagene har nok også et allment rykte på seg blant folk flest som noe som kommer i tillegg til den "ordinære" opplæringen, noe FUG tenker hovedsakelig skyldes for liten kunnskap om fagets betydning.

UNESCOs undersøkelse skiller mellom undervisning i og undervisning gjennom kunstoffag. FUG ønsker å understreke at det er viktig å overføre estetiske arbeidsmetoder til andre allmenne fag. Kreativ og kunstnerisk pedagogikk må inngå som basis for andre fag i større grad enn tilfellet er i dag. Muligheten til å tilpasse undervisningen er grunnleggende positivt, og kan utgjøre store og viktige forskjeller for mange enkeltelever.

Leser man Formål for Læreplan i kunst og håndverk, betones det hvilket grunnlag dette gir for deltakelsen i samfunnet: "Kunnskapen kan bidra til personlig utvikling som forutsetning for målrettet kreativ idèutvikling, visuell kommunikasjon og produksjon. Slik kunnskap vil kunne styrke muligheten for deltakelse i demokratiske beslutningsprosesser i et samfunn der informasjon i økende grad kommuniseres visuelt."

(<http://www.udir.no/grep/Lareplan/?laereplanid=127655>) For FUG er det viktig at elevene får en god breddekompetanse og mestringfølelse, slik at de er rustet til å delta i samfunnets demokratiske prosesser.

FUG ser positivt på at kunstoffaglig kompetanse sikres på musikkskolene, og at man utøver et bredt samarbeid med aktører både innen helsesektoren og barnehage/grunnopplæring. Dette for å sikre en kvalitativ god tilpasset opplæring til alle brukere innen kunstoffagene.

FUG støtter Utvalgets forslag om at det innføres særskilte kompetansekriterier for å undervise i kunstoffag, tilsvarende andre fag og at dette nedfelles i den varslede kompetanseforskriften.

70 % av kulturskoleelevene får undervisning i musikk. Dette kan ha sammenheng med at modellen med Musikk og Kulturskole er forholdsvis ny. FUG er opptatt av at kulturskolene må ha en bredde i tilbudet og sikres en kvalitet i kompetansen innen flere uttrykk enn musikk. FUG støtter forslaget om at utvikling av kulturskolene som lokale ressursentre, der samordning av ressursbehov i kulturskolen med andre kommunale virksomheter som barnehage, skoleverk, SFO og fritidskulturlivet, vil være av stor betydning å få utprøvd.

#### *Grupper som må tilgodeses spesielt*

Det er særskilt tre grupper elever som FUG mener må tilgodeses spesielt:

- Elever som trives bedre med praktiske fag enn med teoretiske, herunder også elever med adferdsutfordringer
- Elever med minoritetsbakgrunn (som har mindre enn fem år i Norge?)
- Elever med ulike funksjonsnedsettelse

For den førstnevnte gruppen støtter FUG Utvalgets forslag om at elever på ungdomstrinnet kan velge fra kunstfagene i videregående opplæring innenfor faget Utdanningsvalg.

Kunst og kulturfag har ofte blitt sett på som "kosefag", men estetiske læringsprosesser er en stor ressurs når barn og unge skal tilegne seg fagkunnskaper og sosiale ferdigheter. Kulturskoleutvalget fremhever at dette gjelder spesielt for elever med fremmedspråklig bakgrunn. Dette på bakgrunn av at en i de estetiske læreprosessene finner et stort potensial for en kulturell møteplass og en felles læringsarena. En arena mindre avhengig av sosial tilhørighet, ferdigheter i det verbale eller skriftlige språket, og kunnskap om kulturelle koder hvor det blir lettere å prestere og mestre. Estetiske tilnæringsmåter og tverrfaglige prosjekt kan være en annerledes innfallsport til å utvikle seg faglig, til å vise hvilke ressurser en innehar og til å oppleve mestring.

For den sistnevnte gruppen vil FUG presisere at tilbud for å fremme helse og tilbud for å fremme opplæring er to parallelle, men ulike løp. Om man har helsefremmende tiltak innen for eksempel musikk for barn med funksjonsnedsettelse, har de likevel rett til og behov for opplæring innen faget. Opplæringen bør derfor ikke skille mellom undervisning for barn med ulike funksjonsnedsettelse og andre, men imellom helsefremmende tilbud og opplæringstilbud.

#### *Midler*

FUG mener det er viktig for utjevning av sosiale forskjeller at de modellene som prøves ut med tilbud i barnehage/skole/SFO er uten foreldrebetaling.

#### **FORELDREUTVALGET FOR GRUNNOPPLÆRINGEN**

FUG er derfor positiv til tilskuddsordning 1 med utviklingsmidler til kulturskolen, hvor man i en utprøvningsfase spesielt bør tilgodese prosjekter inn mot barnehage/skole/SFO.

Når det gjelder tilskuddsordning 2 – stimuleringsmidler til kulturskolen, mener FUG at dette ikke er godt nok for å sikre et kvalitativt godt tilbud til alle som ønsker det. Her må det være øremerkede midler, slik at kulturskoletilbudene på sikt kan bli et gratis tilbud.

**God tilgjengelighet tidlig og bredde er viktig for å sikre at elevene som ønsker et kulturskoletilbud får mulighet til dette.**